

Juristu dienas 2022

27.10.2022.g.

**Diskusijas “Dzīvnieks administratīvo pārkāpumu
procesā un kriminālprocesā”**

KOPSAVILKUMS

Rīga
2022

Nodibinājums “dzivniekupolicija.lv” īsteno projektu “Dzivniekupolicija.lv un sabiedrisko inspektoru tīklojums Latvijas reģionos”, kura viena no aktivitātēm ir dalība Latvijas Juristu biedrības organizētajās ikgadējās Juristu dienās par aktuāliem dzīvnieku tiesiskās aizsardzības jautājumiem. Projektu finansiāli atbalsta Norvēģija, Islande un Lihtenšteina.

27.10.2022.g. nodibinājums “dzivniekupolicija.lv” sadarbībā ar Latvijas Juristu biedrību aicināja nozares ekspertus un interesentus uz diskusiju “**Dzīvnieks administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā**”.

Šī ir pēdējā, noslēdzošā trīs diskusiju ciklā. Pirmās divas:

- 1) **30.04.2021.g.** – “**Cietsirdība pret dzīvniekiem – tiesiskais regulējums, nodarījuma sastāvs, sodi, to piemērošana**” – diskusijas kopsavilkums pieejams: <http://info.dzivniekupolicija.lv/lv/aif-zina/diskusijas-cietsirdiba-pret-dzivniekiem-tiesiskais-regulejums-nodarijuma-sastavs-sodi-to-piemerosana-kopsavilkums>
- 2) **29.04.2022.g.** – “**Cietsirdība pret dzīvniekiem – tiesiskā regulējuma attīstība un perspektīvas**” – diskusijas kopsavilkums pieejams: <http://info.dzivniekupolicija.lv/lv/aif-zina/diskusijas-cietsirdiba-pret-dzivniekiem-tiesiska-regulejuma-attistiba-un-perspektivas-kopsavilkums>

Pateicamies visiem diskusijas dalībniekiem par viedokļiem, idejām, priekšlikumiem.

Satura rādītājs

1. IEVADS.....	4
2. Praktiskais pētījums – dzīvnieku aizsardzības organizāciju loma administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā, ja iesaistīti dzīvnieki.....	5
3. Vadlīnijas – īpatnības, ja administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā iesaistīti dzīvnieki	14
4. Diskusijas tēzes.....	24

1. IEVADS

Diskusija

Dzīvnieks administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā

2022.gada 27.oktobrī

10:00-12:00

Diskusijas formāts: ZOOM platformā

Diskusiju vada: nodibinājuma “dzivniekupolicija.lv” valdes locekle **Daina Ločmele**

Šī ir trešā – noslēdzošā – diskusija šī projekta ietvaros rīkoto diskusiju ciklā par cietsirdību pret dzīvniekiem un dzīvniekiem administratīvo pārkāpumu lietās un krimināllietās.

Diskusiju, nu jau tradicionāli, atklāj Latvijas Juristu biedrības prezidents Aivars Borovkovs un Tiesībsargs Juris Jansons.

A.Borovkovs: Mēģinot glābt mazāk aizsargātos, ir svarīgi nepazaudēt pašiem tiesisku rāmi. Cietums nav tā vieta, kas cilvēku labo. Svarīgi ir veikt profilaktisku darbu, lai pāridarījumi pret dzīvniekiem nepaliku nepamanīti; personas, kas dara pāri dzīvniekiem, ne vienmēr saprot, ka dara nepareizi. Tieša nodoma darīt ļaunu dzīvniekam var nebūt. Bieži tas ir aiz neziņas. Ļoti būtiska ir sabiedrības izglītošana. Katrs gadījums ir mācība, pieredze. Savulaik Tiesībsargs ierosināja izmaiņas Civillikumā, ka dzīvniekus izņemtu no lietu tiesībām vai speciāli atrunātu, ka tie ir lietas ar īpašām vajadzībām. Tas ir mājas darbs, kas jāturpina.

J.Jansons: Gadu no gada runājam par mājas mīļiem. Ir jāprecizē Civillikums, jo mājas mīlulis nav lieta. Jāmaina arī sabiedrības attieksme – nevar pamest kaķi vai suni. No juridiskā viedokļa ir progress, bet no pierādīšanas viedokļa, kad nodarīts pāri dzīvniekam, ir ārkārtīgi sarežģīti. Policijas un justīcijas jomā vēl ir izaicinājumi vairāku iemeslu dēļ, t.sk., jāsavāc pietiekams pierādījumu kopums, lai varētu celt apsūdzību. Būtiska ir arī runa par cieņu. Cieņu pret mājdzīvnieku.

Diskusija “Dzīvnieks administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā” tika organizēta divās daļās:

I daļa – nodibinājuma “dzivniekupolicija.lv” prezentācija par veikto praktisko pētījumu un vadlīnijām – kādas ir īpatnības administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā, ja iesaistīti dzīvnieki (ziņotājs: I.Bāra);

II daļā aicināti izteikties klātesošie¹.

¹ 27.10.2022.g. ZOOM platformā diskusijā “Dzīvnieks administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā” piedalījušies 46 dalībnieki

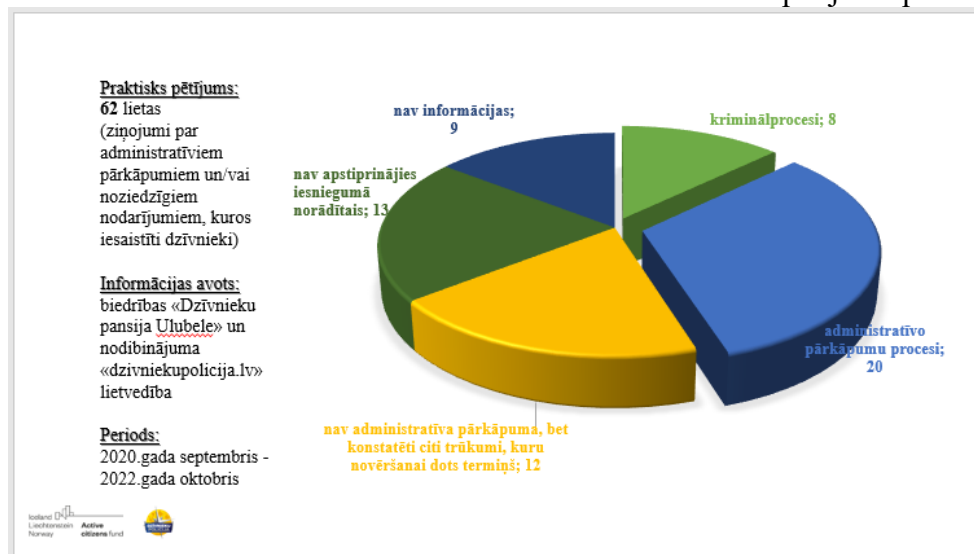
2. Praktiskais pētījums – dzīvnieku aizsardzības organizāciju loma administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā, ja iesaistīti dzīvnieki

Šī praktiskā pētījuma ietvars ir tikai tā administratīvo pārkāpumu procesa un kriminālprocesa daļa, ko mēs kā dzīvnieku aizsardzības organizācija spējam ietekmēt un redzēt. Šis nav pilns pētījums par procesuālajām darbībām kā pilnvērtīgam juridiskam pētījumam būtu jābūt. Šoreiz esam ierobežoti empīriskā ietvarā – kādas ir dzīvnieku aizsardzības organizācijas iespējas šī brīža normatīvajā regulējumā un valsts pārvaldes sistēmā. Jāatzīst arī, ka reti kurai dzīvnieku aizsardzības organizācijai ir tāds resurss, lai šādi iesaistītos administratīvo pārkāpumu procesa vai kriminālprocesa iniciēšanā un turpmākā sekošanā līdz lietu virzībai.

Divu gadu laikā esam izpētījuši **62** (sešdesmit divas) lietas dažādās stadijās – tie ir ziņojumi, kas bijuši mūsu redzeslokā, kurus izvērtējot esam gatavojuši iesniegumus kompetentām iestādēm (skatīt Attēlā Nr.1), kas rezultātā ir:

- **8** (astoņi) uzsākti kriminālprocesi;
- **20** (divdesmit) uzsākti administratīvo pārkāpumu procesi;
- **12** (divpadsmit) iesniegumi, kad nav konstatēts administratīvs pārkāpums, bet konstatēti citi trūkumi, kuru novēršanai dots termiņš;
- **13** (trīspadsmit) gadījumos nav apstiprinājies iesniegumā norādītais;
- **9** (deviņos) gadījumos mums nav informācijas par tālākām iestādes darbībām mūsu iesnieguma izskatīšanā.

Attēls Nr.1
Praktiskā pētījuma pamatinformācija

Informācijas avoti praktiskam pētījumam ir no biedrības “Dzīvnieku pangsija Ulubele” un nodibinājuma “dzīvniekupolicija.lv” lietvedībām – mēs saņemam ļoti daudz informāciju, kuru pirmsākumos izvērtējam, katrā gadījumā lemjot par tālāko rīcību ar saņemtām ziņām.

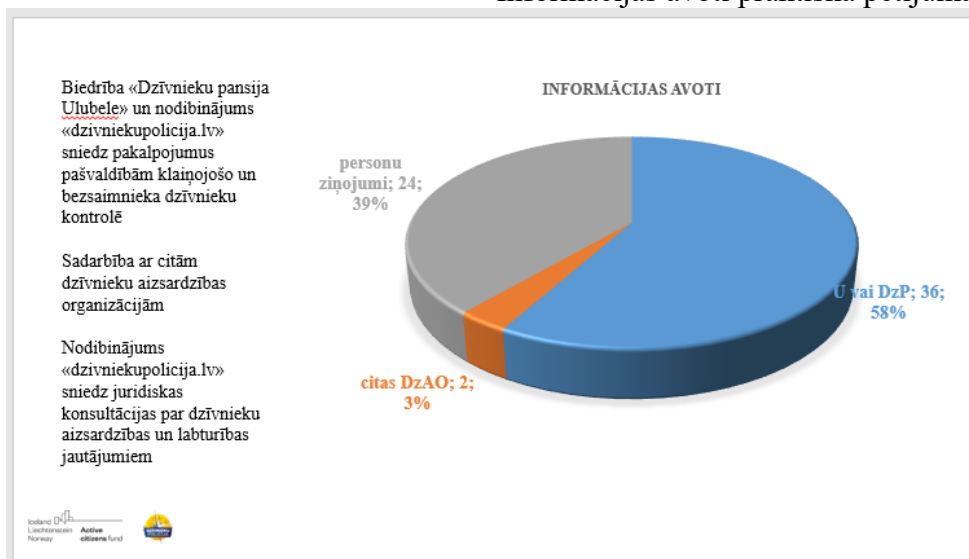
Praktiskā pētījuma periods ir divi gadi – **no 2020.gada septembra līdz 2022.gada oktobrim**. Atsevišķas lietas ir uzsāktas vēl pirms šī perioda, bet turpinājušās pētījuma periodā, attiecīgi arī iekļautas.

Informācijas avoti (skatīti Attēlu nr.2) galvenokārt ir:

- 1) Ziņas par iespējamiem pārkāpumiem vai noziedzīgiem nodarījumiem pret dzīvniekiem, ko biedrība “Dzīvnieku pangsija Ulubele” un nodibinājums “dzīvniekupolicija.lv” iegūst, sniedzot pakalpojumus pašvaldībām klaiņojošo un bezsaimnieka dzīvnieku populācijas kontrolē – praktiskā pētījuma ietvaros tās veido **58%** no kopējo ziņu skaita, t.i., **36** (trīsdesmit sešas) lietas no kopējā **62** (sešdesmit divu) lietu klāsta;
- 2) Nodibinājuma “dzīvniekupolicija.lv” sadarbības ar citām dzīvnieku aizsardzības organizācijām ietvaros šajā pētījumā bijušas **2** (divas) lietas (t.i., **3%**) – tie ir gadījumi, kad cita organizācija lūgusi Nodibinājumu iesaistīties;
- 3) No iedzīvotājiem saņemtās ziņas – nodibinājums “dzīvniekupolicija.lv” sniedz iedzīvotājiem bezmaksas juridiskās konsultācijas par dzīvnieku aizsardzības un labturības jautājumiem, ja šo jautājumu būtība ir par iespējamu cietsirdību pret dzīvnieku vai labturības pārkāpumiem, tad kopā ar ziņotāju tiek lemts par tālāko rīcību – attiecīgi **39%** no kopējā lietu skaita (t.i., **24** (divdesmit četri) ziņojumi) bijuši saņemti no iedzīvotājiem. Praktiskā pētījuma periodā juridiskās konsultācijas sniegtas vairāk kā 200 personām, tādējādi secināms, ka aptuveni 10% gadījumu iedzīvotāju sniegtās ziņas liecinājušas par iespējamu administratīvu pārkāpumu vai noziedzīgu nodarījumu pret dzīvnieku.

Attēls Nr.2

Informācijas avoti praktiskā pētījuma īstenošanai

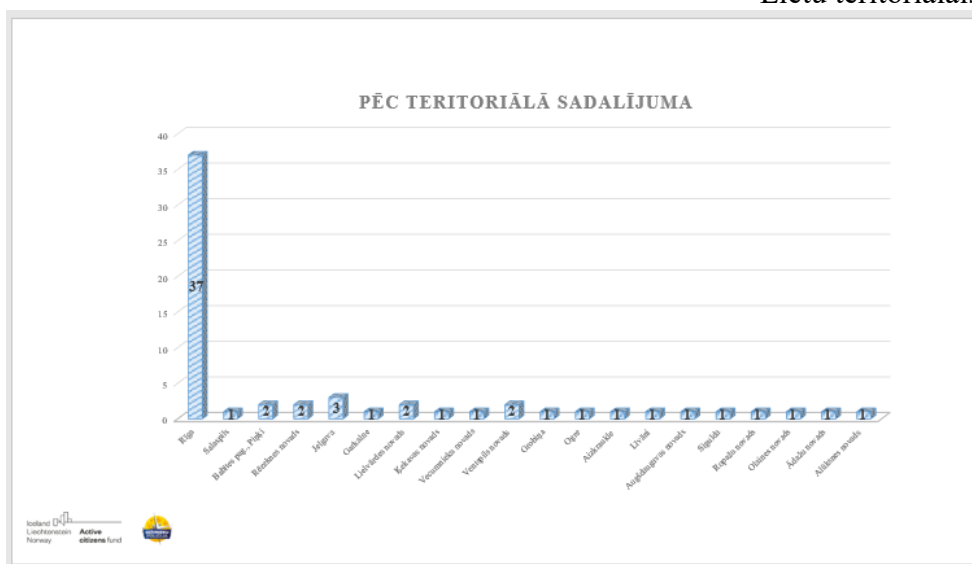
Informācijas avotus izvērtējam savu iespēju robežās – izsaukumos uz vietas ir vieglāk konstatēt, kad atbilstoši pašvaldības pakalpojumam jāsniedz palīdzība klaiņojošam dzīvniekam, kad jau ir vērojama dzīvnieka tīša pamešana, atstāšana bez aprūpes vai kādas cietsirdības pazīmes pret dzīvnieku; grūtāk ir izvērtēt iedzīvotāju sniegtās ziņas, ne vienmēr ziņotājs ir atsaucīgs un dod

tālāku informāciju, kas ļautu precizēt notiekošo. Ar viszemāko ticamību ir sociālajos tīklos izplatītās ziņas, tajās ir daudz emociju, maz faktoloģijas.

Pēc teritoriālā sadalījuma (skatīt Attēlu Nr.3) vairāk kā puse ziņojumu ir par Rīgas pilsētā iespējamiem pārkāpumiem vai noziedzīgiem nodarījumiem pret dzīvnieku – t.i., **37** (trīsdesmit septiņi) jeb **60%** ziņojumi. Pārējā Latvijas teritorijā mūsu redzeslokā nonākusi informācija par notikumiem Jelgavā (3); Babītes pagastā Piņķos (2); Rēzeknes novadā (2); Lielvārdes novadā (2); Ventspils novadā (2); pa vienam ziņojumam no Salaspils, Garkalnes, Ķekavas novada, Vecumnieku novada, Grobiņas, Ogres, Aizkraukles, Līvāniem, Augšdaudavas novada, Siguldas, Ropažu novada, Olaines novada, Ādažu novada, Alūksnes novada.

Tas ir saistīts ar to, ka informāciju saņemam no dažādiem informācijas avotiem.

Attēls Nr.3
Lietu teritoriālais sadalījums

Attēlā Nr.4 aplūkojams, par kādiem dzīvnieku veidiem un kādām dzīvnieku sugām esam saņēmuši ziņas par iespējamiem pārkāpumiem vai noziedzīgiem nodarījumiem pret tiem. Lielākā daļa – **90%** (jeb **56** (piecdesmit seši) ziņojumi) ir par mājas (istabas) dzīvniekiem; **8%** (jeb **5** (pieci) ziņojumi) bijuši par lauksaimniecības dzīvniekiem un **1** (viens) ziņojums par savvaļas sugas dzīvnieku, kas pēc turēšanas veida arī tiek turēts kā mājas (istabas) dzīvnieks.

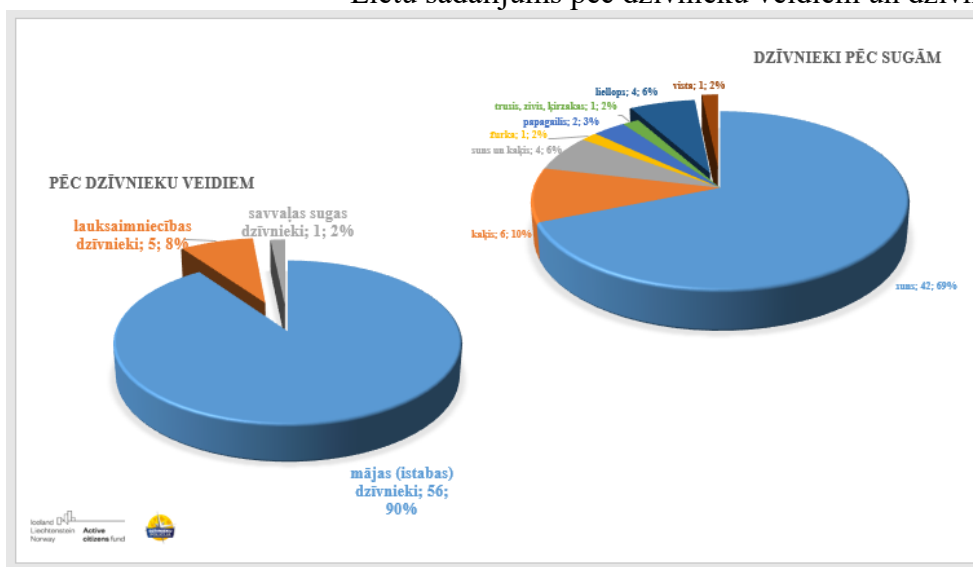
Sūdzības par lauksaimniecības dzīvniekiem **4** (četrus) gadījumos bijušas par liellopu turēšanas apstākļiem un **1** (vienā) gadījumā par vistu turēšanas apstākļiem.

Mājas (istabas) dzīvnieku grupā visvairāk sūdzību ir par mūsu vistuvāko draugu – suņu turēšanas un labturības apstākļiem vai iespējamu cietsirdību pret suni – t.i., **69%** (jeb **42** (četrdesmit divos) ziņojumos) sūdzības bijušas par suņiem; **10%** (jeb **6** (seši) ziņojumi) bijuši par kaķiem, bet **6%** (jeb **4** (četrus) ziņojumos) sūdzības bijušas par abu sugu dzīvniekiem: suni un kaķi. Šāds ziņojumu apjoms izskaidrojams ar suņa atrašanos publiski pieejamās, redzamās vietās – pārsvarā tie ir ziņojumi par privātīpašumos piesietiem suņiem, kur teritorijas neoptība vai suņa vizuālais izskats liek šaubīties par suņa turēšanas apstākļu atbilstību labturības normām. Tāpat sabiedrība reaģē uz personas attieksmi pret suni pastaigas laikā – nereti saņemam ziņas un/vai video par it kā cietsirdīgu izturēšanos pret suni, kad tā īpašnieks vai turētājs pastaigas laikā suni sit, spārda, rausta, izturas citādi vardarbīgi pret dzīvnieku.

Citas mājas (istabas) dzīvnieku sugas, par kurām bijusi informācija, kas var liecināt par labturības pārkāpumiem vai cietsirdību, ir: žurka; papagaiļi; trusis, zivis, ķirzakas. Tā kā šie dzīvnieki tiek turēti dzīvokļos un mājās iekštelpās, ļoti reti var pārliecināties par to turēšanas apstākļiem. Lielākoties šādi dzīvnieki redzeslokā nonāk, kad kādu citu juridisku apsvērumu dēļ ir bijusi iekļuve dzīvoklī vai mājā (piemēram, tiesu izpildītāji, īrēto dzīvokļu īpašnieki u.c.). Nereti tiek konstatēti jau miruši dzīvnieki. Piemēram, par papagaiļiem bijuši 2 (divi) ziņojumi: 1) par turēšanas apstākļiem zooveikalā, kur minēti papagaiļi daudzskaitlī, nenorādot precīzu skaitu; 2) par dzīvokli, kurā konstatēti jau 7 (septiņi) miruši, 8 (astoņi) vēl dzīvi papagaiļi. No nodarījuma viedokļa šeit runa galvenokārt ir par bezdarbību – proti, dzīvnieka pamešana, atstāšana bez aprūpes.

Attēls Nr.4

Lietu sadalījums pēc dzīvnieku veidiem un dzīvnieku sugām

Dzīvnieku skaits nav nosakāms – gadījumos, kad sūdzības ir par lauksaimniecības dzīvniekiem novietnēs nevis ganībās, to patiesais skaits nav zināms; tāpat arī ziņojumos par dzīvnieku pavairotājiem, kuri dzīvokļos tur vienas vai vairāku šķirņu suņus, pirmkārt, dzīvnieku skaits ir mainīgs (dzimst kucēni, tiek pārdoti dzīvnieki u.t.t.), otrkārt, ziņotājam nav bijusi iespēja redzēt visus dzīvniekus (pēc trokšņiem, smakas u.c. blakusparādībām ir nojausma, ka dzīvoklī ir daudz dzīvnieku). Tāpēc dati ir tikai par lietu skaitu, nav ticamu un pārbaudāmu datu par kopējo dzīvnieku skaitu.

No praktiskā pētījuma **62** (sešdesmit diviem) ziņojumiem **28** (divdesmit astoņos) gadījumos, kas ir **45%** no kopējā skaita, ir bijuši uzsākti kriminālprocesi (**8**) vai administratīvo pārkāpumu procesi (**20**). Uzsākti procesi nenozīmē, ka tie beigušies ar sodiem. Procesu var izbeigt vai apturēt noteiktu iemeslu dēļ. Pārkāpumos un noziedzīgos nodarījumos pret dzīvniekiem, piemēram, bieži nav konstatējama vainīgā persona – tā vienā no pētāmiem gadījumiem, kad tika atrasts sakropļots un sasietām kājām suņa līķis, kriminālprocess tika ierosināts, persona netika noskaidrota, rezultātā pieņemts lēmums par kriminālprocesa apturēšanu.

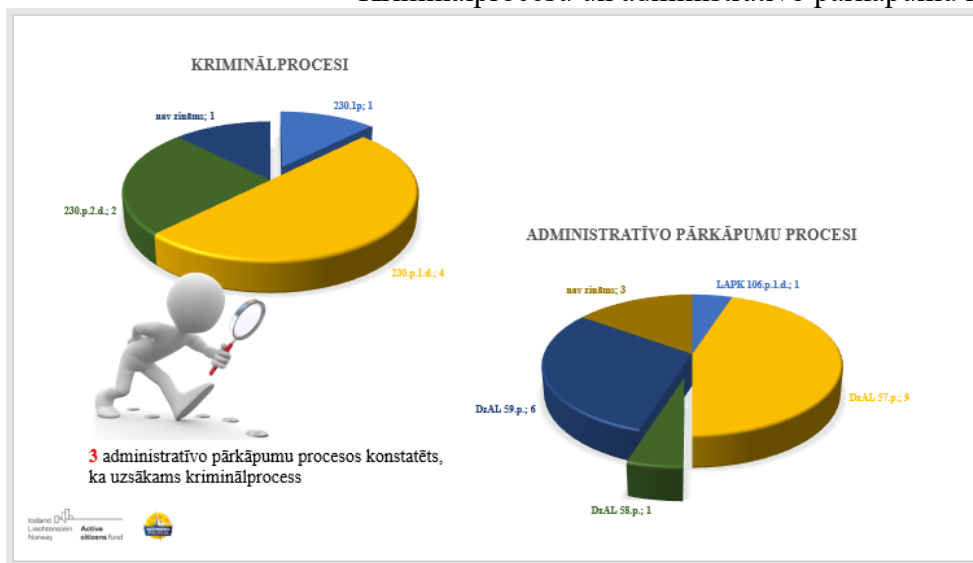
Attēlā Nr.5 vērojams uzsāktu kriminālprocesa un administratīvo pārkāpumu procesu dalījums pēc nodarījumu un pārkāpumu kvalifikācijas:

- 1) Kriminālprocesi pēc šādiem Krimināllikuma (KL) pantiem:
 - **1** (vienā) gadījumā pēc KL 230.1 panta (dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana – suns uzbrucis cilvēkam, nodarot miesas bojājumus);

- **4** (četros) gadījumos pēc KL 230.panta pirmās daļas – cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku, kuras rezultātā tas gājis bojā vai sakropļots, vai par dzīvnieka spīdzināšanu;
 - **2** (divos) gadījumos pēc KL 230.panta otrās daļas – cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku, ja tā izdarīta publiskā vietā vai nepilngadīgā klātbūtnē vai ja tās izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās, vai ja ar to radīts būtisks kaitējums, vai par dzīvnieka spīdzināšanu, kā rezultātā tas gājis bojā vai sakropļots;
 - **1** (vienā) gadījumā nav zināms, pēc kuras KL 230.panta daļas uzsākts kriminālprocess – arī par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku.
- 2) Administratīvo pārkāpumu procesi:
- **1** (viens) uzsākts vēl Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (LAPK) spēkā esamības laikā pēc LAPK 106.panta pirmās daļas – dzīvnieku turēšanas, labturības, izmantošanas un pārvadāšanas prasību pārkāpšana;
 - **1** (viens) process pēc Dzīvnieku aizsardzības likuma (DzAL) 58.panta – dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana, ar ko citam dzīvniekam nodarīts fizisks kaitējums vai cilvēkam nodarīts fizisks vai materiāls kaitējums (dzīvnieka uzbrukums citam dzīvniekam);
 - **6** (seši) administratīvo pārkāpumu procesi pēc DzAL 59.panta – cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku (kad dzīvnieks nav gājis bojā);
 - **9** (deviņi) administratīvo pārkāpumu procesi pēc DzAL 57.panta – labturības prasību pārkāpumi.

Attēls Nr.5

Kriminālprocesu un administratīvo pārkāpumu kvalifikācija

Tā kā divi pārkāpumi un noziedzīgi nodarījumi ir ar vienu sastāvu (dažādām sekām): dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana un cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku – tie var būt gan administratīvi pārkāpumi, gan noziedzīgi nodarījumi – praksē var gadīties nepareizi piemērot kvalifikāciju. **3** (trijos) gadījumos pēc nodibinājuma “dzivniekupolicija.lv” iesniegumiem (sūdzībām) ir pārskatīti lietu materiāli un atzīts, ka uzsākams kriminālprocess (visi šie gadījumi bijuši par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku).

Apkopojot faktiskos notikumus, par ko tiek uzsākti administratīvo pārkāpumu process vai kriminālprocess, Attēlā Nr.6 iekļauti praktiskā pētījuma ietvaros biežāk sastopamie nodarījumi pret

dzīvnieku (dzīvnieka uzbrukumi cilvēkam vai dzīvniekam šajā attēlā nav iekļauti, te uzsvars galvenokārt par nodarījumiem, ko cilvēks vērsis pret dzīvnieku).

Pret dzīvnieku vērstie administratīvie pārkāpumi ir cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku un labturības prasību pārkāpumi; noziedzīgs nodarījums ir cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku, ja dzīvnieks gājis bojā vai dzīvnieks ir ticis spīdzināts.

Ar sarkanu iekrāsots nodarījums, kas atkārtojas visos trīs gadījumos – dzīvnieka atstāšana bez aprūpes. Kā redzams, vienu un to pašu nodarījumu var kvalificēt gan kā labturības prasību pārkāpumu (administratīvā atbildība pēc DzAL 57.panta), gan kā cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku (administratīvā atbildība pēc DzAL 59.panta; kriminālatbildība pēc KL 230.panta). Atkarībā no nodarījuma smaguma un no sekām dzīvnieka atstāšana bez aprūpes var tikt dažādi kvalificēta:

- kā labturības prasību pārkāpums, ja dzīvnieks atstāts uz neilgu laiku bez aprūpes;
- kā cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku pēc DzAL, ja dzīvnieks ilgstoši tiek atstāts viens, piemēram, īpašumos, kuros persona vairs pastāvīgi nedzīvo, bet ar nenoteiktu regularitāti šad tad vēl par dzīvnieku “rūpējas” un ja dzīvnieks nav gājis bojā šādu “rūpju” rezultātā;
- kā cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku pēc KL, ja dzīvnieks atstāts bez aprūpes un tādēļ gājis bojā.

Attēls Nr.6 Nodarījumi pret dzīvniekiem

Cietsirdība (kriminālatbildība)	Cietsirdība (administratīvā atbildība)	Labturības pārkāpums
<ul style="list-style-type: none">• Dzīvnieks atstāts bez aprūpes• Dzīvnieks sašauts• Dzīvnieks aprakts dzīvs• Dzīvnieks sakropļots• Dzīvniekam pārgriezta balss saites• Dzīvnieka liķis sasietām kājām, sakropļots	<ul style="list-style-type: none">• Dzīvnieks atstāts bez aprūpes• Dzīvnieks pamests• Dzīvnieks izmests atkritumos, iesiets polietilēna maisos• Dzīvnieks sists	<ul style="list-style-type: none">• Dzīvnieks atstāts bez aprūpes• Ielaistas veselības problēmas• Antisanitāru apstākļu radīšana• Dzīvnieka turēšana antisanitāros apstākļos• Dzīvnieka klaiņošana• Nepiemērotos apstākļos turēts dzīvnieks (neatbilstoši sugai, vecumam u.c.)• Suņu riešana• Dzīvnieku vairošana neievērojot labturību

Cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku, par ko paredzēta kriminālatbildība, praktiskā pētījuma gadījumos bijušas personas aktīvas darbības pret dzīvnieku – dzīvnieks sists, sašauts, dzīvs aprakts. Viens no šiem gadījumiem ir pie administratīvā pārkāpuma – dzīvnieks, kas, iesiets divos polietilēna maisos, izmests atkritumu konteinerā un tikai laimīgas sagādīšanās dēļ palicis dzīvs, jo bijis atrasts vēl pirms nosmakšanas – šis ir tas gadījums, kad pēc būtības cietsirdība, kas vērstā pret dzīvnieku, ir tik nežēlīga, ka būtu kvalificējama pēc KL 230.panta. Pēc nodibinājuma “dzīvniekupolicija.lv” pirmās sūdzības prokuratūrā Valsts policijas lēmums atteikt uzsākt kriminālprocesu tika atcelts un lieta nodota kriminālprocesa uzsākšanai, tomēr Valsts policija atkārtoti pieņēma lēmumu par atteikumu uzsākt kriminālprocesu, pēc kā arī prokuratūra atzina, ka nav noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes – subjektīvās puses (personai nav bijis nodoma cietsirdīgi izturēties pret dzīvnieku) un persona saukta pie administratīvās atbildības.

Cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku kā administratīvs pārkāpums izpaudusies gan bezdarbībā – dzīvnieks pamests; gan darbībā – dzīvnieks sists.

Labturības prasību pārkāpumos vērojami šādi pārkāpumi:

- visbiežāk tās ir ielaistas veselības problēmas, dzīvniekam ilgstoši nav sniegta veterinārmedicīniskā palīdzība;
- nepiemērotos apstākļos turēts dzīvnieks, kad dzīvnieka turēšana neatbilst tā vecumam, sugai u.tml., piemēram, 1,5 mēnešus jauns kucēns gada aukstajā periodā tiek turēts āra apstākļos;
- dzīvnieku vairošana, neievērojot labturības prasības – t.s. dzīvnieku pavairotāji, kas tur lielu skaitu dzīvnieku dzīvokļos, būros u.tml.; dzīvnieki nekopti; dzīvnieku vairošana, neievērojot ciltsdarba prasības, kā rezultātā dzimst kropli, slimi dzīvnieki;
- antisanitāru apstākļu radīšana un dzīvnieku turēšana antisanitāros apstākļos – vienā gadījumā labturības prasību pārkāpums ir sabiedriskās kārtības pārkāpums, jo ir traucējošs apkārtējiem iedzīvotājiem; otrā gadījumā dzīvnieks atrodas neīrībā, savos ekskrementos u.tml.;
- dzīvnieku klaiņošana arī kvalificējama kā labturības prasības pārkāpums;
- suņu riešana – viens no neviennozīmīgi vērtētiem pārkāpumiem, jo no vienas puses dzīvnieka turēšana nedrīkst traucēt sabiedrību un apkārtējos cilvēkus, no otras puses, riešana ir suņa dabiska izpausme un balss saišu pārgriešana ir neārstnieciska operācija, kas likumā atzīta kā cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku.

Praktiskā pētījuma **secinājumi** apkopoti grupās:

- pēc procesuāliem jautājumiem;
- no dzīvnieku aizsardzības organizācijas viedokļa;
- pēc ziņotājiem.

Procesuālo jautājumu ietvarā kā būtiskākie secinājumi no praktiskā pētījuma lietām minami:

1. Secība - administratīvā atbildība iestājas, ja par pārkāpumu nav paredzēta kriminālatbildība (AAL 5.panta trešā daļa) – vispirms vērtējams vai nav noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes un tikai pēc tam, ja noziedzīga sastāva pazīmes nav, bet ir konstatējamas administratīvā pārkāpuma sastāva pazīmes, ir uzsākams administratīvo pārkāpumu process; ja šī secība netiek ievērota un iestāde pasteidzas personu saukt pie administratīvās atbildības, iestājas kriminālprocesu nepieļaujošs apstāklis, pat ja pēc kvalifikācijas būtu bijis jāuzsāk kriminālprocess. Tā vienā no izpētes gadījumiem saņēmām atbildi no prokuratūras: *“Sakarā ar to, ka par vienu un to pašu noziedzīgu nodarījumu ir uzsāktas administratīvās lietvedības, kurās pieņemti lēmumi par soda piemērošanu, tiek konstatēts kriminālprocesa nepieļaujošs apstāklis, līdz ar to kriminālprocess ir izbeidzams.”*

2. Tiek jaukti pakalpojumi – iespējams, tas saistīts ar to, ka lielākoties ar klaiņojošo un bezsaimnieka dzīvnieku populācijas kontroles organizēšanu pašvaldībās nodarbojas pašvaldības policija, kas vienlaikus arī nodrošina sabiedrisko kārtību, tai skaitā var uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu; savukārt pakalpojumus dzīvnieku izķeršanai un dzīvnieku izmitināšanai dzīvnieku patversmēs pašvaldībai sniedz dzīvnieku aizsardzības organizācijas, kas vienlaikus var slēgt līgumu arī par administratīvo pārkāpumu lietās un krimināllietās izņemto dzīvnieku glabāšanas pakalpojumu ar Nodrošinājuma valsts aģentūru (NVA), kā rezultātā notikuma vietā un dokumentu noformēšanā vērojama divu pakalpojumu jaukšana (neizpratne par šo pakalpojumu būtiskām atšķirībām):

- a) klaiņojošo un bezsaimnieka dzīvnieku populācijas kontroles pakalpojumi, ko persona (dzīvnieku aizsardzības organizācija) sniedz pašvaldībai;

- b) izņemto dzīvnieku glabāšanas pakalpojums ar NVA;
- 3. PVD atsaka noformēt dzīvnieka izņemšanu, jo:
 - a) valsts vai pašvaldības policija nav noformējusi izņemšanu atbilstoši Administratīvās atbildības likumam (AAL);
 - b) dzīvnieka nodošanu patversmē pamato ar DzAL 8.pantu – kā klaiņojošu vai bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušu dzīvnieku.

Dzīvnieku aizsardzības organizācijām būtiskākie secinājumi:

1. Dzīvnieku aizsardzības organizācija kā dzīvnieka glabātājs ir beztiesīgs visās procesa stadijās – tā nevar ietekmēt ne dokumentu pareizu noformēšanu, ne procesuālo termiņu ievērošanu, ne arī iestāžu (procesa virzītāja un NVA) savstarpējo sadarbību dzīvnieku glabāšanas noformēšanā atbilstoši normatīvajos aktos noteiktai kārtībai;
2. Dzīvnieku aizsardzības organizācija, kura uztur, aprūpē, ārstē cietušo dzīvnieku netiek atzīta par lietas dalībnieku, tai nav tiesību iepazīties ar lietas materiāliem, nav citu lietas dalībnieka tiesību – procesi var ievilkties, bet dzīvnieka glabātājs pat netiek informēts par lēmumiem saistībā ar dzīvnieku;
3. Dzīvnieku aizsardzības organizācijai radušos veterinārmedicīnas izdevumu statuss kriminālprocesā - procesuālie izdevumi KPL 367.p.1.d.5.p. izpratnē vai kompensācija KLP 350.p. izpratnē – no praktiskajiem gadījumiem dzīvnieku aizsardzības organizācijai pašai ir grūti saprast, kurā pozīcijā būs dzīvnieka glabāšanas izdevumi: kā procesuālie izdevumi vai kā kompensācija cietušajam (kas ir iespējama tikai kriminālprocesā).

Praktiskā pētījuma ietvaros radušies šādi secinājumi par ziņotājiem:

1. Iedzīvotāji baidās ziņot par kaimiņiem (raksturīgs ārpus pilsētām) – lauku apvidos pat ja dzīvnieki uz vairākām dienām paliek neaprūpēti, jo to saimnieki “uzdzīvē un dzīrēs” ir aizmirsuši par visu dzīvo apkārt, kaimiņi baidās iejaukties, dzīvnieks faktiski paliek absolūti neaizsargāts. Šo divu gadu laikā vairākkārt saskārāmies ar šo bezspēcību, ka dzīvnieki cieš, bet personas atsakās ziņot, jo baidās par savu drošību, tiek draudēts izrēķināties ar viņiem, viņu ģimenes locekļiem;
2. Subjektīva izpratne par cietsirdību un labturību – šī ir divējādi vērtējama pazīme, jo no vienas puses tās ir daudzās nepamatotās sūdzības, bet no otras puses, labāk noziņot nepamatoti, nekā paiet garām, ja dzīvniekam patiešām vajadzīga palīdzība. No savas puses arī veicam informācijas pārbaudi: sazināmies ar ziņotājiem, lūdzam papildus informāciju, foto vai video situācijas izvērtējumam – ja pēc tā visa neizskatās, ka būtu pārkāpumi, nosūtām vēl papildus labturības prasību sarakstu, lai ne tikai subjektīvi vērtētu dzīvnieka turēšanas apstākļus, bet arī objektīvi pēc MK noteikumu punktiem. Tikai neliela daļa ziņojumu tiek noformēti iesniegumu veidā kompetentai iestādei, un arī no tiem daļa atzīti par nepamatotiem;
3. Ziņotāji dalās:
 - a) gatavi iesaistīties, iesūtīt foto un video, risināt situāciju, piekrist liecināt u.t.t.;
 - b) nav gatavi iesaistīties - pirmreizējais ziņojums ir maksimums, ko paveikuši;
4. Anonimitāte - par starpnieku iesaistot dzīvnieku aizsardzības organizāciju, var saglabāt anonimitāti, drošāk ziņo, sadarbojas. Nereti sākumā lūdz anonimitāti, tomēr pēc iesaistes sajūtas drošāk un ir gatavi dot savu kontaktālruni un norādīt sevi kā liecinieku.

Ieguvumi no šī praktiskā pētījuma:

1. Pieredze un prakse mums:
 - a) no iesnieguma līdz pat apelācijas instancei tiesā – izsekojot visiem šiem posmiem esam guvuši patiesi dziļu izpratni procesuālajos jautājumos, kas mums ir vērtīga pieredze turpmākai saziņai ar valsts pārvaldes un pašvaldības iestādēm; īpaši

jāatzīmē no prokuratūras saņemtās atbildes uz mūsu iesniegumiem – tās ir bijušas tik informatīvas, argumentētas, pamatotas, ka nerada šaubas par likumības ievērošanu procesu virzībā;

b) no viltus ziņām līdz pārbaudītai informācijai – par ko tikām brīdināti arī iepriekš, bet šajā periodā īpaši saskārāmies ar nepieciešamību izvērtēt ienākošo informāciju;

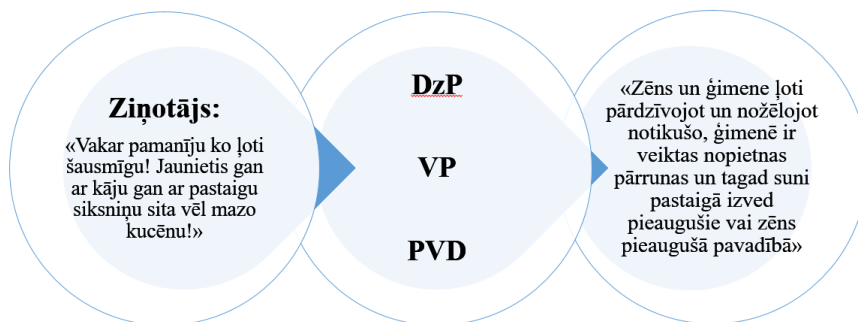
2. Ziņotāju sniegtās informācijas pārbaude – lai nevairotu nepamatoto iesniegumu skaitu PVD, sākumā paši saviem spēkiem vērtējam mums sniegtās ziņas, to pamatotību, savukārt, veidojoties aizvien ciešākai sadarbībai ar brīvprātīgajiem, sākām uzticēt informācijas pārbaudi arī mūsu organizācijas brīvprātīgajiem palīgiem – no publiski pieejamās telpas, likumības ietvaros izvērtēt sniegto ziņu atbilstību realitātei. Tādējādi mums pašiem vairākkārtīgi izdevās secināt, ka sākotnēji sniegtā informācija neapstiprinās. Šī pieredze mums ir būtiska arī savas iekšējās komunikācijas un sadarbības pilnveidošanai darbā ar brīvprātīgajiem;

3. Piemērošanas prakse arī iestādēm kā rīkoties administratīvos pārkāpumos un noziedzīgos nodarījumos, kas vērsti pret dzīvnieku vai kuros iesaistīti dzīvnieki – šo divu gadu periodā vairākkārtīgi saņēmām pateicības arī no iestāžu puses, ka sniedzam informāciju par, mūsaprāt, neatbilstībām procesuālajās darbībās – jo normu piemērošanas prakse veidojas no piemērošanas pieredzes. Savukārt, ja līdz iestādei nemaz nenonāk informācija par pārkāpumiem, noziedzīgiem nodarījumiem vai procesuālām problēmām, nav iespējams izvērtēt un analizēt tiesiskā regulējuma nepilnības vai normu piemērošanas problēmas;

4. Sodīšana nav pašmērķis - preventīvie pasākumi ir nozīmīgāki: policijas darbinieka vai PVD inspektora ierašanās var dot lielāku efektu nekā sods. Ir būtiski, ka ziņotāji ziņo par problēmadresēm, par personām, kas, iespējams, neatbilstoši tur dzīvniekus – amatpersonas ierašanās lietas apstākļu noskaidrošanai var novērst tos pārkāpumus, ko persona pieļāvusi aiz nezināšanas. Tā kā gadījumos, kad nav pārkāpuma, bet konstatēti citi trūkumi, to novēršanai tiek dots termiņš un inspektors atkārtoti pārbauda, vai trūkumi novērsti. Arī šis rīks ir disciplinējošs un veicina atbildīgāku attieksmi pret sava dzīvnieka turēšanu.

Attēls Nr.7

Piemērs:

Ar šo piemēru noslēdzam prezentācijas pirmo daļu – kas parāda gan sabiedrības attieksmes maiņu: cilvēki ziņo par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvniekiem, paši iesaistās cietsirdības pārtraukšanai, gan parāda arī preventīvo pasākumu efektivitāti, kad notikums ir izvērtēts, personas apzinās savas rīcības sekas un situācija tiek mainīta dzīvniekam par labu bez jebkāda administratīvā pārkāpuma procesa vai kriminālprocesa.

3. Vadlīnijas – īpatnības, ja administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā iesaistīti dzīvnieki

Ar iepriekš prezentēto praktisko pētījumu un tā rezultātiem esam guvuši lielāku izpratni par tiesiskā regulējuma saturu un apjomu administratīvo pārkāpumu lietās un krimināllietās, kurās iesaistīti dzīvnieki. Prezentācijas otrajā daļā izdalītas būtiskākās īpatnības, kurām pievērst uzmanību abos procesos, ja tajos jebkādā statusā piedalās arī dzīvnieks.

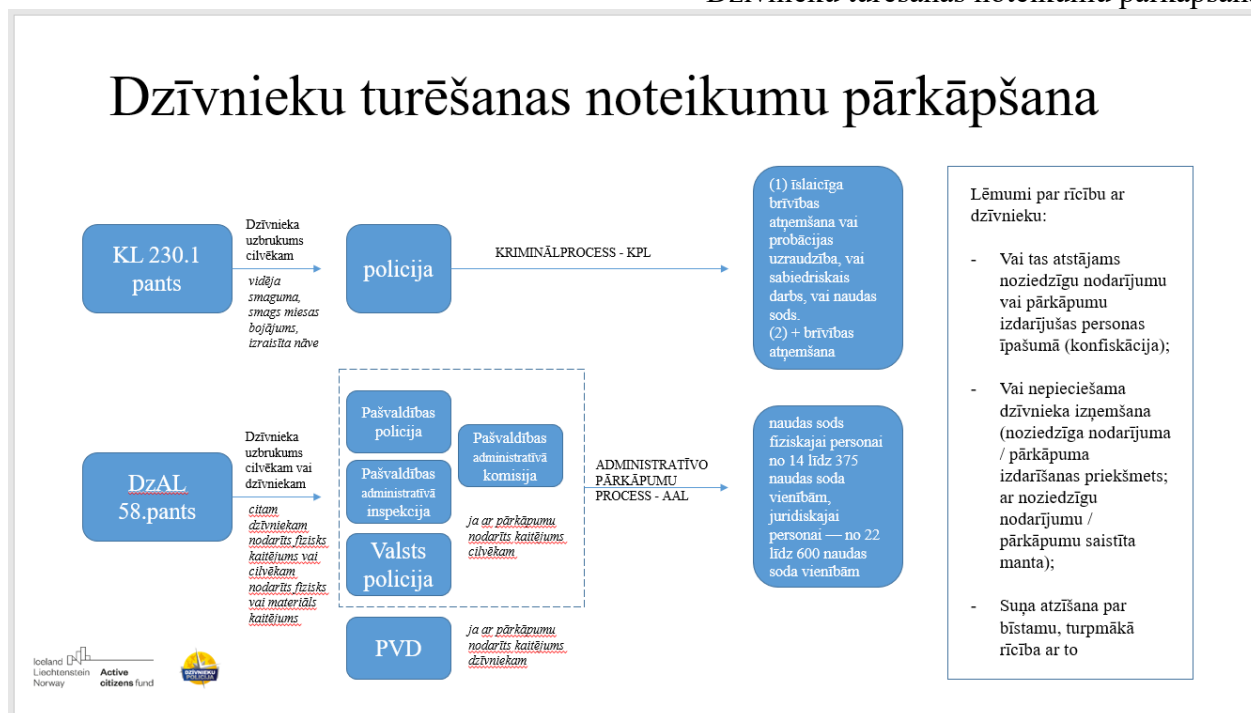
Ir trīs pārkāpumi un/vai noziedzīgi nodarījumi, kuros īpaši svarīgi ir ņemt vērā dzīvnieka klātbūtni tajos, pieņemt lēmumus par dzīvnieku administratīvo pārkāpumu procesā vai kriminālprocesā:

1. dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana – administratīvs pārkāpums (DzAL 58.pants), noziedzīgs nodarījums (KL 230.1 pants);
2. cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku – administratīvs pārkāpums (DzAL 59.pants), noziedzīgs nodarījums (KL 230.pants);
3. dzīvnieku labturības prasību pārkāpums – administratīvs pārkāpums (DzAL 57.pants).

Šo pārkāpumu un/vai nodarījumu vizualizācija atspoguļota Attēlā Nr.8, Attēlā Nr.9 un Attēlā Nr.10 – galvenās pazīmes kvalifikācijas veikšanai, atbildīgās iestādes, kas var uzsākt un veikt procesu, sodi par pārkāpumiem vai noziedzīgiem nodarījumiem un norāde uz lēmumiem par rīcību ar dzīvnieku, kas saistīti ar īpatnību, ka pārkāpums vai noziedzīgs nodarījums ir vērsts pret dzīvnieku vai to izdarīšanā iesaistīts dzīvnieks.

Attēls Nr.8

Dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana

Dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana var būt gan administratīvi, gan kriminālsodāma rīcība. Šī noziedzīga nodarījuma un administratīvā pārkāpuma nosaukums neatspoguļo tā patieso saturu – faktiski tie ir dzīvnieku uzbrukumi cilvēkam vai dzīvniekam. No praktiskās pieredzes līdz šim redzeslokā bijuši tikai suņu uzbrukumi cilvēkam un suņu uzbrukumi citiem dzīvniekiem (galvenokārt suņiem vai kaķiem).

Dzīvnieku aizsardzības likuma 58.pants:

Par dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšanu, ar ko citam dzīvniekam nodarīts fizisks kaitējums vai cilvēkam nodarīts fizisks vai materiāls kaitējums, piemēro naudas sodu fiziskajai personai no četrpadsmit līdz trīsdesmit septiņdesmit piecām naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no divdesmit divām līdz sešsimt naudas soda vienībām.

Krimināllikuma 230.1 pants:

Dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana

(1) Par dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšanu, ja tās rezultātā cietušajam nodarīts vidēja smaguma miesas bojājums, — soda ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai ar probācijas uzraudzību, vai ar sabiedrisko darbu, vai ar naudas sodu.

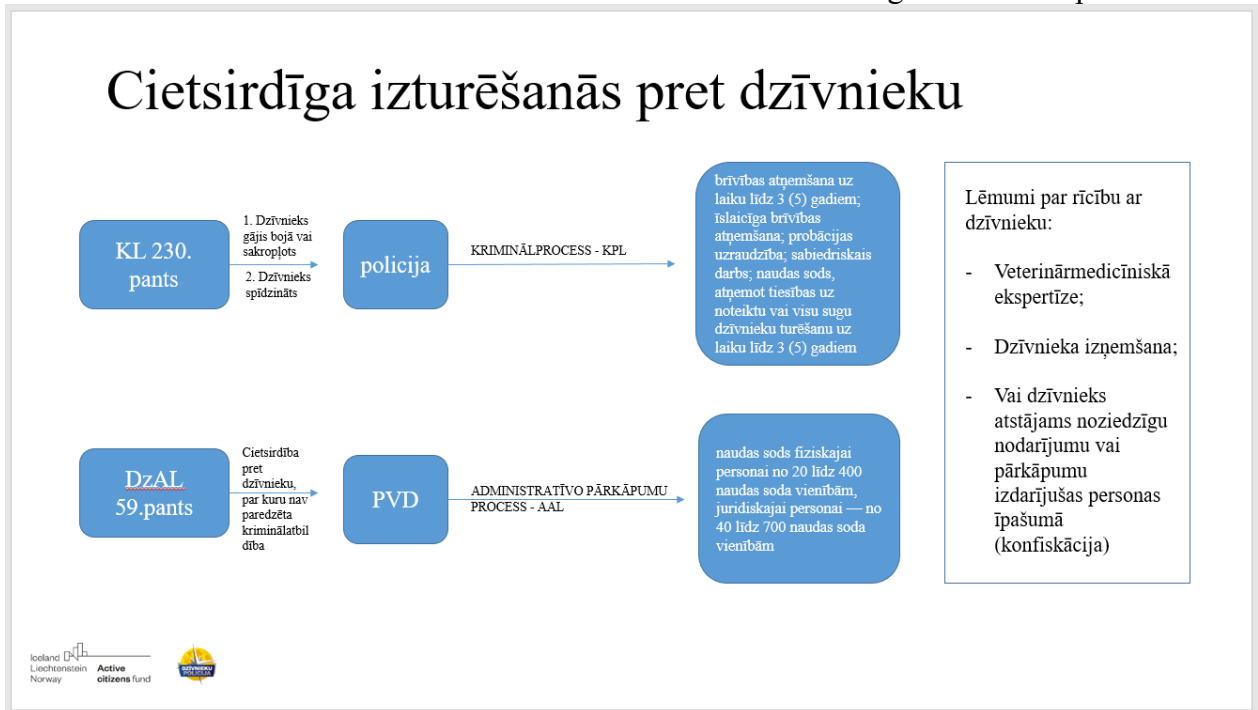
(2) Par dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšanu, ja tās rezultātā cietušajam nodarīts smags miesas bojājums vai tā izraisījusi cilvēka nāvi, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar probācijas uzraudzību, vai ar sabiedrisko darbu, vai ar naudas sodu.

Īpatnības šo administratīvo pārkāpumu procesu un kriminālprocesu lietvedībā ir šādi lēmumi par rīcību ar dzīvniekiem:

- Dzīvnieka konfiskācija – nepieciešams lemt, vai dzīvnieks, kurš uzbrucis cilvēkam vai dzīvniekam, ir atstājams tās personas īpašumā, kura pieļāvusi vai veicinājusi šādu uzbrukumu;
- Dzīvnieka izņemšana – atkarībā no dzīvnieka statusa: noziedzīga nodarījuma vai pārkāpuma izdarīšanas priekšmets; ar noziedzīgu nodarījumu vai pārkāpumu saistīta manta – lemt par nepieciešamību dzīvnieku izņemt un nodot glabāšanā tiesību aktos noteiktā kārtībā;
- Suņa atzīšana par bīstamu un turpmākā rīcība ar to² – atkarībā no notikuma apstākļiem gan administratīvā pārkāpuma procesā, gan kriminālprocesā ir jāvērtē nepieciešamība izvērtēt suņa bīstamību. Tā kā ir ierobežots personu loks, kas var iesniegt iesniegumu PVD, procesa virzītājam vai amatpersonai, kuras lietvedībā ir lieta, nepieciešams izvērtēt arī šo aspektu. Tas ir būtiski, ja suņa turpmākā turēšanā būtu jāievēro speciālas prasības.

No praksē novērotā, tieši lēmumi par dzīvniekiem ir tie, kas iztrūkst administratīvā pārkāpuma un krimināllietas dokumentācijā. Nereti lēmums par rīcību ar dzīvnieku nav ne tiesas spriedumā, ne lēmumā par procesa izbeigšanu u.c. lietvedību noslēdzošos lēmumos – ja dzīvnieks bijis nodots glabāšanā dzīvnieku patversmei (ar vai bez atbilstošas dokumentācijas noformēšanas), rīcība ar šo dzīvnieku paliek nenoformēta.

² MK 2012.gada 19.jūnija noteikumi Nr.428 “Kārtība, kādā suni atzīst par bīstamu, un prasības bīstama suņa turēšanai” // <https://likumi.lv/ta/id/249806-kartiba-kada-suni-atzist-par-bistamu-un-prasibas-bistama-suna-turesanai>

Cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku var būt gan administratīvi, gan kriminālsodāma rīcība atkarībā no nodarījuma smaguma un sekām. Tā ir arī galvenā problēma – cietsirdības nošķiršana, kurā brīdī tā ir administratīvs pārkāpums, kurā noziedzīgs nodarījums.

Dzīvnieku aizsardzības likuma 59.pants:

Par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku piemēro naudas sodu fiziskajai personai no divdesmit līdz četršimt naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no četrdesmit līdz septiņšimt naudas soda vienībām, nosakot dzīvnieku turēšanas tiesību aizliegumu uz laiku līdz diviem gadiem vai bez tā.

Krimināllikuma 230.pants:

Cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku un dzīvnieka spīdzināšana

(1) Par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku, kuras rezultātā tas gājis bojā vai sakropļots, vai par dzīvnieka spīdzināšanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar probācijas uzraudzību, vai ar sabiedrisko darbu, vai ar naudas sodu, atņemot tiesības uz noteiktu vai visu sugu dzīvnieku turēšanu uz laiku līdz trim gadiem.

(2) Par tādām pašām darbībām, ja tās izdarītas publiskā vietā vai nepilngadīgā klātbūtnē vai ja tās izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās, vai ja ar to radīts būtisks kaitējums, vai par dzīvnieka spīdzināšanu, kā rezultātā tas gājis bojā vai sakropļots, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar probācijas uzraudzību, vai ar sabiedrisko darbu, vai

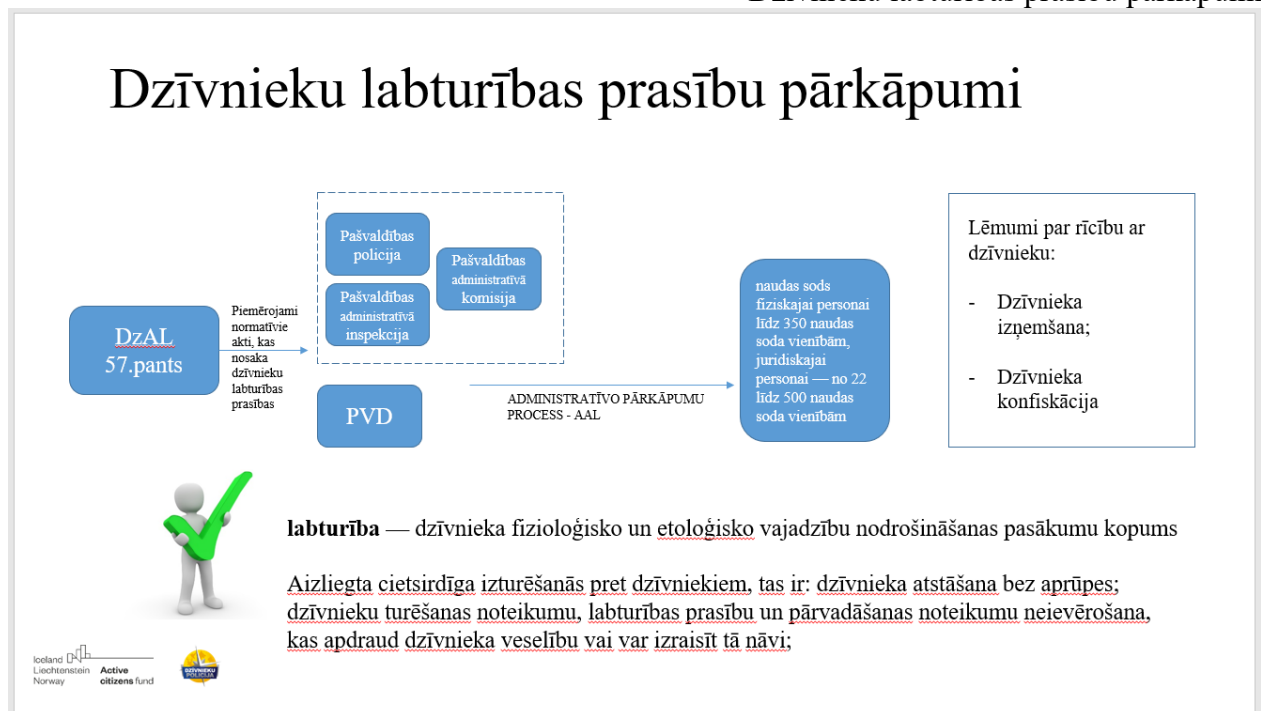
ar naudas sodu, atņemot tiesības uz noteiktu vai visu sugu dzīvnieku turēšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

Nodarījuma sastāvi ir līdzīgi, atšķirīgas ir sekas. Atšķirīgas arī kompetentās iestādes: kriminālprocesā tā ir valsts policija; administratīvo pārkāpumu lietās PVD. Mēs vēl joprojām paliekam pie tā uzstādījuma, ko iepriekšējā diskusijā minēja Tieslietu ministrijas pārstāvis, ka cietsirdība pēc savas būtības nevarētu būt administratīvs pārkāpums.

Arī šajos pārkāpumos un noziedzīgos nodarījumos īpaši jāpievērš uzmanība lēmumiem par rīcību ar dzīvnieku, kur būtiskākie būtu:

- Veterinārmedicīniskā ekspertīze – ja pret dzīvnieku vērsta cietsirdība, kā viens no būtiskākajiem pierādījumiem ir eksperta slēdziens par dzīvnieka stāvokli. Bez tam, svarīgi to darīt pēc iespējas uzreiz – fiksēt dzīvnieka faktisko stāvokli notikuma vietā, notikuma brīdī, jo cietušam dzīvniekam nekavējoties jāsniedz palīdzība. Veterinārā ekspertīze, kas tiks veikta pēc dienas, pēc nedēļas, pēc mēneša, kad dzīvnieks jau atveseļots, atkopts, aprūpēts un socializēts, būs jau pavisam cita ekspertīze, nevis konkrētā nodarījuma fakta apliecinājums;
- Dzīvnieka izņemšana – lemt par nepieciešamību dzīvnieku izņemt un nodot glabāšanā tiesību aktos noteiktā kārtībā;
- Dzīvnieka konfiskācija – nepieciešams lemt, vai dzīvnieks, ir atstājams personas īpašumā, īpaši, ja pats dzīvnieka īpašnieks/turētājs ir cietsirdīgi izturējies pret dzīvnieku. Šis lēmums būs kopsakarā arī ar tiesību ierobežojumu – aizliegumu turēt dzīvnieku – kas kriminālprocesā ir kā obligāts papildsods, bet administratīvā pārkāpuma gadījumā var tikt piemērots un var arī nepiemērot.

Attēls Nr.10
Dzīvnieku labturības prasību pārkāpumi

Dzīvnieku labturības prasību pārkāpumi ir administratīvi pārkāpumi.

Šajos gadījumos ir tikai viens process – administratīvo pārkāpumu process.

Dzīvnieku aizsardzības likuma 59.pants:

Par dzīvnieku labturības prasību pārkāpumiem piemēro naudas sodu fiziskajai personai līdz trīsdesmit piecdesmit naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no divdesmit divām līdz piecsimt naudas soda vienībām.

Varētu likties, ka šis nu ir viennozīmīgi skaidrs un procesuāli viegli īstenojams administratīvo pārkāpumu process. Bet ir arī šeit savas nianšes, kas var radīt problēmas administratīvā pārkāpuma procesā:

- 1) Iestādes, kā redzams ir gan PVD, gan pašvaldības policija, kas var uzsākt procesu un lēmumu pieņems pašvaldības administratīvā komisija – tas saistīts ar to, ka labturības prasību pārkāpumi ir divējādi: sabiedriskās kārtības pārkāpumi un dzīvnieka labturība (šī vārda tiešajā nozīmē kā dzīvnieka vajadzību nodrošināšana);
- 2) Cietsirdība pret dzīvnieku – kā izriet no DzAL 4.panta pirmās daļas, ar cietsirdību tiek saprasta arī dzīvnieka atstāšana bez aprūpes (no praktiskā pētījuma redzams, ka tā var tikt kvalificēta trejādi: labturības prasību pārkāpums, cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku kā administratīvs pārkāpums, cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku kā noziedzīgs nodarījums), kā arī dzīvnieka turēšanas, labturības prasību un pārvadāšanas noteikumu neievērošana, kas apdraud dzīvnieka veselību vai var izraisīt tā nāvi. Būtiska ir pareiza notikuma kvalifikācija.

Ar jēdzienu “labturība” saistītās izpratnes ir Dzīvnieku aizsardzības likuma 1.panta 12.punktā dotā labturības definīcija (*dzīvnieka fizioloģisko un etoloģisko vajadzību nodrošināšanas pasākumu kopums*), kā arī visi MK noteikumi, kuru nosaukumos lietoti vārdu salikumi “labturības prasības” noteiktu dzīvnieku turēšanai (neatkarīgi, vai runa ir par mājas (istabas) dzīvniekiem vai par lauksaimniecības dzīvniekiem – visiem cilvēka turētiem dzīvniekiem ir kāds labturības prasību kopums, kas noteikts ārējos normatīvajos aktos). Attiecīgi visas neizpildītās prasības, kas ir reglamentētas šādos MK noteikumos, kuru nosaukumā ir lietots “labturības prasības”, būs uzskatāmi par labturības prasību pārkāpumiem, neatkarīgi no tā, vai šīs prasības saistītas ar dzīvnieka fizioloģisko un etoloģisko vajadzību nodrošināšanu, vai ar sabiedriskās kārtības dzīvnieku uzturēšanas jomā nodrošināšanu.

Sabiedriskās kārtības jautājums ir viss, kas ir traucējošs sabiedrībai: suņu riešana (no suņa viedokļa tā ir absolūti normāla, suņa labturībai atbilstoša uzvedība); suņa klaiņošana (sunim, kas norāvis no ķēdes un ticis brīvsolī izskrieties, tā ir augstākā viņa labturības prasību īstenošanās: fiziskās aktivitātes, socializācija ar kaimiņu suņiem, noplēsta vista vai kaķis u.t.t. – šajā brīdī suņa fizioloģiskās un etoloģiskās vajadzības ir apmierinātas); antisanitāru apstākļu radīšana ar dzīvnieku turēšanu (smakas, netīrība – tas ir traucējoši apkārtējiem cilvēkiem, ne tik daudz dzīvniekam).

Lēmumi par rīcību ar dzīvniekiem šajos pārkāpumos galvenokārt ir:

- Dzīvnieka izņemšana – lemt par nepieciešamību dzīvnieku izņemt un nodot glabāšanā tiesību aktos noteiktā kārtībā;
- Dzīvnieka konfiskācija – nepieciešams lemt, vai dzīvnieks, ir atstājams personas īpašumā vai turējumā, ja persona pieļāvusi būtiskus labturības pārkāpumus un neapzinās dzīvnieka turēšanas prasības.

Attiecībā uz ekspertīzēm, eksperta slēdzieniem šajos pārkāpumos pluss ir uzraugošā iestāde – PVD – kas ir veterinārie inspektori ar attiecīgu kvalifikāciju, zināšanām un pieredzi, lai adekvāti novērtētu dzīvnieka stāvokli, kā labturības prasību pārkāpums ietekmējis dzīvnieka veselību u.tml.

No praktiskās pieredzes var izdalīt vairākus akcentus, kam ir nozīme administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā, kurā iesaistīts dzīvnieks:

1. Dzīvnieka izņemšana un nodošana glabāšanā;
2. Cietušā dzīvnieka glabāšanas izmaksas;
3. Pierādīšana un pierādījumi;
4. Procesuālie dokumenti;
5. Cietušais administratīvo pārkāpumu lietā vai krimināllietā, kad cietis dzīvnieks.

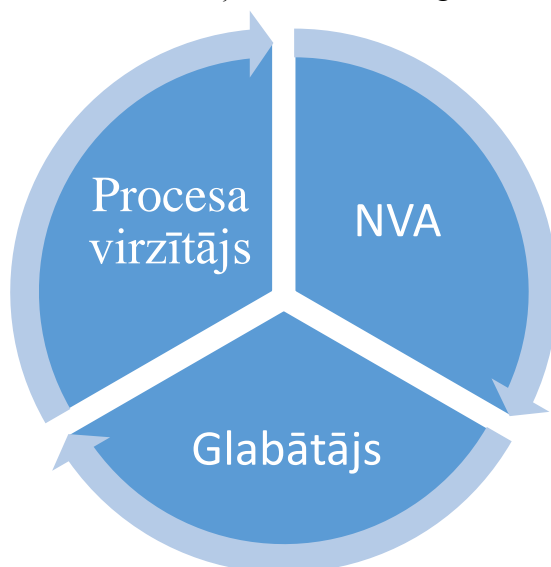
Dzīvnieka izņemšana un nodošana glabāšanā

Kopš izņemtā dzīvnieka nodošana glabāšanā un glabāšanas kārtība ir atkal apvienota administratīvā pārkāpuma procesā un kriminālprocesā caur Nodrošinājuma valsts aģentūru, ir novērsta galvenā problēma, kad krimināllietās izņemtie dzīvnieki palika dzīvnieku patversmēs bez atbilstoša noformējuma. Piemēram, vienā no praktiskā pētījuma lietām suns tika izņemts administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros. Nākamajā dienā kvalifikācija mainīta uz noziedzīgu nodarījumu – turpmāk dzīvnieks patversmē turēts vairāk kā gadu kā kriminālprocesā izņemts dzīvnieks bez jebkāda dokumentāli noformēta pamatojuma. Attiecīgi NVA pēc tā brīža spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem varēja segt izmaksas tikai par 1 (vienas) dienas glabāšanu. Pārējā laikā dzīvnieka uzturēšana paliek dzīvnieku patversmes ziņā – jāatzīst, ka dzīvnieka uzturēšana, aprūpe, ārstēšana ir ļoti lielas izmaksas, ko dzīvnieku aizsardzības organizācijai jāsedz no saviem resursiem, ja iestādes nespēj juridiski korekti noformēt dokumentus un realizēt tiesību aktos noteikto izņemšanas un nodošanas glabāšanā kārtību.

Ideālā variantā dzīvnieka izņemšanai, nodošanai glabāšanā un glabāšanai vajadzētu izskatīties kā Attēla Nr.11 attēlots – triju pušu koordinēta sadarbība: procesa virzītājs (amatpersona, kuras lietvedībā ir lieta); NVA un dzīvnieka faktiskais glabātājs. NVA un glabātāja starpā ir līgumiskas attiecības (Vispārīgā vienošanās un pakalpojuma līgums par katru konkrēto lietu); procesa virzītāja un NVA starpā jābūt savlaicīgi noformētiem un nodotiem procesuālajiem dokumentiem; procesa virzītāja un glabātāja starpā jāsiglabā saziņa par izņemto dzīvnieku, savlaicīga informēšana gan par izmaiņām dzīvnieka stāvoklī, gan par procesuālajiem lēmumiem par dzīvnieku.

Attēls Nr.11

Izņemtā dzīvnieka glabāšanā iesaistīto iestāžu sadarbība

Uz šo brīdi glabāšanas kārtību reglamentē divi MK noteikumi:

1. MK 2020.gada 30.jūnija noteikumi Nr.413 «Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem»;
2. MK 2011.gada 27.decembra noteikumi Nr.1025 «Noteikumi par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un arestēto mantu».

Pēc NVA sniegtās informācijas, vērojama šāda dinamika izņemto dzīvnieku skaitā un lietu skaitā pa gadiem:

Tabula Nr.1
Izņemto un glabāšanā nodoto dzīvnieku skaits

gads	lietu skaits	izņemto dzīvnieku skaits
2018	26	200
2019	20	188
2020	9	70
2021	2	4
2022*	5	20

* dati uz 27.10.2022.g.

Kā redzams, sākot ar 2020.gadu vērojams straujš kritums – šajā un nākamajos gados būtiski samazinājušās dzīvnieku izņemšanas (dati ir par administratīvo pārkāpumu procesā izņemtiem dzīvniekiem, jo kriminālprocesā izņemto dzīvnieku glabāšana caur NVA atjaunota ar 2022.g. grozījumiem, proti, 2022.gadā no 5 (piecām) lietām ir 1 (viens) kriminālprocess ar 1 (vienu) izņemtu suni). Tai pat laikā sūdzības no iedzīvotājiem un dzīvnieku aizsardzības organizācijām par dzīvnieku turēšanas apstākļiem tikai pieaug.

Cietušā dzīvnieka glabāšanas izmaksas

Neatkarīgi no pakalpojuma līgumā par dzīvnieka glabāšanu paredzēto izmaksu pozīcijām un apmaksājamām summām, ikviena cietušā dzīvnieka patiesajās izmaksās ir izdevumi par dzīvnieka izmitināšanu, aprūpi, ārstēšanu. Faktiskās izmaksas vienmēr ir augstākas par tām paredzētajām, jo cietušā dzīvnieka aprūpe saistīta ar papildus veterinārmedicīniskām izmaksām un nereti arī speciālu barību, lai dzīvnieks atkoptos.

Administratīvā pārkāpuma procesa un kriminālprocesa ietvaros šīs izmaksas var tikt atlīdzinātas divējādi:

- 1) Procesuālie izdevumi (A/K):

Summas, kas radušās sakarā ar administratīvā pārkāpuma lietā izņemtās mantas nodošanu glabāšanā, glabāšanu, iznīcināšanu un realizāciju (izlietas lietisko pierādījumu glabāšanai, pārsūtīšanai, realizācijai un iznīcināšanai); summas, kas izlietas ekspertīzes veikšanai / izdarīšanai; citi izdevumi, kas radušies kriminālprocesā.

- 2) Kaitējuma kompensācija cietušajam (K):

Naudas izteiksmē noteikta samaksa, ko persona, kura ar noziedzīgu nodarījumu radījusi kaitējumu, samaksā cietušajam kā gandarījumu par morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām un mantisko zaudējumu; apmēru nosaka tiesa.

Kā redzams, procesuālie izdevumi ir gan administratīvo pārkāpumu procesā, gan kriminālprocesā, savukārt kaitējuma kompensācija cietušajam ir tikai kriminālprocesā. Šis jautājums ir cieši saistīts ar iepriekš apskatīto par dzīvnieka izņemšanu, nodošanu glabāšanā, korekti noformējot izņemšanas un glabāšanas dokumentus, kā arī ar tālāk izcelto jautājumu par dzīvnieku aizsardzības organizācijas atzīšanu par cietušo kriminālprocesā – jo kaitējumu kompensē cietušajam.

Dzīvnieku aizsardzības organizācija, kuras aprūpē nodots cietušais dzīvnieks, faktiski nespēj ietekmēt lēmumu, kurā no šīm izmaksu pozīcijām un vai vispār tā tiks iekļauta administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā. Ja administratīvā pārkāpuma procesā dzīvnieka izņemšana nav noformēta atbilstoši AAL, tad dzīvnieka glabāšanas izmaksas pilnā apmērā gulstas uz dzīvnieku aizsardzības organizācijas pašas resursiem. Kriminālprocesā attiecīgi iespējami divi varianti dzīvnieka uzturēšanas izdevumu segšanai: procesuālie izdevumi un kaitējuma kompensācija cietušajam, ja dzīvnieku aizsardzības organizācija par tādu atzīta. Trešais variants – dzīvnieku aizsardzības organizācija nesaņem nekādu izdevumu atlīdzinājumu, ja nav atbilstoši noformēta dzīvnieka izņemšana un nodošana glabāšanā (ko dzīvnieku aizsardzības organizācija nekādi nespēj ietekmēt), kā arī ja nav konstatēta vainīgā persona, nav atzīta personas vaina.

Pierādīšana un pierādījumi

Pierādīšana administratīvā pārkāpuma procesā un kriminālprocesā, kurā iesaistīts dzīvnieks, ir ļoti grūta, jo dzīvnieks pats nevar izstāstīt, kas ir noticis, kurš viņam nodarījis pāri.

Galvenais secinājums pēc praktiskā pētījuma veikšanas ir: dzīvnieka klātesamība administratīvā pārkāpuma procesā vai kriminālprocesā nemaina pierādījumu apjomu, kas noteikts AAL un Kriminālprocesa likumā (KPL). Pilnīgi visas ziņas par faktiem ir pierādījumi arī pārkāpumos un noziedzīgos nodarījumos pret dzīvnieku. Kā biežāk piemērotos var izdalīt: liecības, dzīvnieka apskati, foto un video. Tai pat laikā visi pārējie pierādīšanas līdzekļi ir vienlīdz būtiski.

Sākotnējās ziņas gan nodibinājumam “dzivniekupolicija.lv”, gan PVD, gan policijai ienāk no personām – tās mēdz būt pavisam virspusējas ziņas, bet mēdz būt arī situācijas, kad persona, kas ziņo, pati jau savākusi daudzus pierādījumus kā, piemēram, lietā par polietilēna maisos iesieto un atkritumos izmesto kaķēnu – dzīvnieka atradēja gan nofilmēja situāciju kaķēna atrašanas brīdī un vietā, gan pēc atkritumu maisa satura veica izpēti par iespējamo vainojamo personu, pēc iepirkumu čekiem konstatēja personas iepirkšanās laiku un vietu, kā rezultātā pēc veikala novērošanas kamerām tika identificēta persona, pēc sociālo tīklu informācijas atrada iespējamo vainīgo personu, tās vārdu un uzvārdu, pati norādīja sevi kā liecinieci un deva kontaktus arī par citām personām, kas var liecināt.

Te būtiski ievērot procesuālo kārtību par pierādījumu ticamību - attiecināmību – pieļaujamību. Atbilstoši AAL pierādīšanas pienākums administratīvā pārkāpuma procesā ir amatpersonai; atbilstoši KPL pirmstiesas kriminālprocesā procesa virzītājam, bet tiesā — apsūdzības uzturētājam.

Ciktāl personu savāktie pierādījumi ir pievienojami un izmantojami procesā? Līdzīgs jautājums ir arī par dzīvnieku aizsardzības organizāciju veiktajām darbībām pierādījumu iegūšanā: liecinieku apzināšana; foto un video no notikuma vietas; veterinārārstu slēdzieni, veterinārmedicīniskās ekspertīzes u.t.t.

Saskaņā ar AAL 93.panta piekto daļu ziņas par faktiem, kuras ieguvušas privātpersonas, ir pieļaujams izmantot kā pierādījumus, ja šīs ziņas ir iespējams pārbaudīt administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros.

Procesuālie dokumenti

Kamēr nav paļāvības, ka amatpersonas noformē procesuālos dokumentus, fiksē visus lietā nozīmīgos faktus (un šādas paļāvības diemžēl nav, jo vairāku gadu garumā saskaramies ar nekorekti noformētiem vai vispār nenoformētiem procesuāliem dokumentiem, kas pēc tam ietekmē gan dzīvnieka uzturēšanas izmaksu segšanu, gan dzīvnieka faktisko statusu procesā, gan dzīvnieka ilgstošu turēšanu patversmē u.t.t.), vienīgā likumīgā iespēja procesuālās kārtības uzraudzībai ir caur prokuratūru. Tiesības iepazīties ar administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem ir pie atbildības saucamajai personai, cietušajam, ekspertam un prokuroram. Dzīvnieku aizsardzības organizācija nav to personu lokā, kam būtu tiesības iepazīties ar lietas materiāliem. Regulāri saņemam atteikumus sniegt informāciju par lietas virzību, par iespēju iepazīties ar procesuāliem dokumentiem.

Ierobežojumi iepazīties ar lietas materiāliem noteikti arī kriminālprocesā, KPL 375.panta pirmajā un otrajā daļā: kriminālprocesa laikā krimināllietā esošie materiāli ir izmeklēšanas noslēpums, ar tiem drīkst iepazīties amatpersonas, kuras veic kriminālprocesu, kā arī personas, kurām minētās amatpersonas attiecīgos materiālus uzrāda šajā likumā paredzētajā kārtībā. Pēc kriminālprocesa pabeigšanas un galīgā nolēmuma stāšanās spēkā ar krimināllietas materiāliem drīkst iepazīties tiesu, prokuratūras, izmeklēšanas un kriminālsodu izpildes iestāžu darbinieki, personas, kuru tiesības bija aizskartas konkrētajā kriminālprocesā, kā arī personas, kuras veic zinātnisko darbību.

Kopš 2020.gada 1.jūlija spēku zaudējis LAPK, bet pie dzīvnieku izņemšanas vēl joprojām tiek noformēti dokumenti ar atsaucēm uz šo normatīvo aktu – pēdējais no praktiskā pētījuma lietām ir 29.09.2022.g. noformēts Mantu un dokumentu izņemšanas protokols ar atsaucēm uz LAPK.

Cietušais administratīvo pārkāpumu lietā vai krimināllietā, kad cietis dzīvnieks

Šis ir jautājums, kas gadiem bijis mūsu redzeslokā un ik pa laikam aktualizēts – ja dzīvnieks cietis, nodots dzīvnieku patversmei, tiek ārstēts, kopts, uzturēts un tas viss notiek par sabiedrības ziedotiem līdzekļiem, tad procesuāli kaut kas līdz galam nav izdarīts pareizi.

Tā kā administratīvā pārkāpuma un noziedzīga nodarījuma rezultātā faktiskais cietušais ir dzīvnieks, bet abos procesos par cietušo var atzīt tikai personu (fizisku vai juridisku), tad rodas jautājums, kura no personām atzīstama par cietušo. Ja pārkāpumu vai noziedzīgu nodarījumu pret dzīvnieku veicis dzīvnieka īpašnieks (turētājs), šai personai ir cits procesuālais statuss, to nevar atzīt par cietušo.

Pēc AAL un KPL cietušais ir:

- administratīvā pārkāpuma lietā - fiziskā vai juridiskā persona, kurai ar administratīvo pārkāpumu nodarīts zaudējums vai nemantisks kaitējums un attiecībā uz kuru amatpersona vai augstāka amatpersona pieņēmusi attiecīgu lēmumu par cietušā statusa piešķiršanu;
- kriminālprocesā - fiziskā vai juridiskā persona, kurai ar noziedzīgu nodarījumu radīts kaitējums, proti, morāls aizskārums, fiziskas ciešanas vai mantisks zaudējums.

Par cietušo nevar būt persona, kurai morāls aizskārums nodarīts kā noteiktas sabiedrības grupas vai daļas pārstāvim (to nosaka gan AAL, gan KPL).

Faktiski dzīvnieka aprūpi, ārstēšanu un uzturēšanu uzņemas dzīvnieku aizsardzības biedrība un biedrība ir tā, kurai rodas izdevumi (zaudējumi) administratīvā pārkāpuma vai noziedzīga nodarījuma rezultātā. Šeit nav viennozīmīgi skaidrs viedoklis par cēloņsakarību – vai nodarījums un dzīvnieku aizsardzības organizācijas izdevumi dzīvnieka glābšanā ir cēloņsakarībā.

No praktiskā pētījuma izdalāmas trīs lietas, kas parāda, ka arī praksē nav viennozīmīgi skaidra dzīvnieku aizsardzības organizācijas atzīšana par cietušo kriminālprocesā:

- 1) 29.06.2022.g. pirmo reizi kriminālprocesā par cietušo atzīta dzīvnieku aizsardzības organizācija – noziedzīga nodarījuma rezultātā cietis bezsaimnieka kaķis, kuram sniegta veterinārmedicīniskā palīdzība, šie izdevumi radušies dzīvnieku aizsardzības organizācijai konkrētā noziedzīgā nodarījuma rezultātā;
- 2) 02.09.2022.g. līdzīgā lietā (apstākļos), kad personas tīšas darbības rezultātā cietis bezsaimnieka kaķis, kura glābšanas izdevumi atkal ir bijuši dzīvnieku aizsardzības organizācijai, lūgums par atzīšanu par cietušo sākotnēji noraidīts, bet pēc sūdzības prokuratūrai dzīvnieku aizsardzības organizācijas sūdzība apmierināta un lemts par apstrīdētā lēmuma atcelšanu;
- 3) 08.09.2022.g. lietā par suni, kur iespējamu cietsirdību pieļāvis pats dzīvnieka īpašnieks, dzīvnieku aizsardzības organizācijai atteikts lūgums par atzīšanu par cietušo, pēc sūdzības prokuratūrā arī saņemts atteikums, norādot, ka dzīvnieks izņemts un nodots glābšanā un izdevumi dzīvnieka uzturēšanai uzskatāmi par procesuāliem izdevumiem.

Ir acīmredzams, ka katrā individuālā gadījumā atsevišķi ir vērtējams jautājums, kas ir atzīstams par cietušo. No dzīvnieku aizsardzības organizācijas viedokļa būtiski ir nodrošināt pienācīgu aizsardzību dzīvniekiem, kuriem nav īpašnieka (bezsaimnieka dzīvnieki), vai kuri ir cietuši no sava īpašnieka.

Galvenais secinājums no praktiskā pētījumā veiktās izpētes:

**Dzīvnieka esamība pārkāpumā vai
noziedzīgā nodarījumā nemaina
vispārējo kārtību administratīvo
pārkāpumu procesā un kriminālprocesā,
kas noteikta AAL un KPL**

Gan AAL, gan KPL ir pietiekoši daudz instrumentu un rīku, lai administratīvā pārkāpuma procesu vai kriminālprocesu par nodarījumiem pret dzīvnieku sekmīgi izskatītu / izmeklētu un pieņemtu lēmumus, balstoties uz notikuma apstākļiem un procesuālo kārtību.

4. Diskusijas tēzes

Diskusijas dalībnieku replikas un tēzes:

Ja pirmā diskusija bija vairāk problēmu apzināšana, tad šī un iepriekšējā jau ir kā progresa ziņojums par padarīto. Tomēr darba vēl ir daudz. Pirmām kārtām, tā ir domāšanas maiņa par dzīvniekiem kā tādiem ne tikai sabiedrībā, bet arī valsts iestādēs.

Pēdējos 2 (divus) gadus prokuratūra pievērsusi ļoti lielu uzmanību lietām, kurās iesaistīti dzīvnieki. Prokuroriem sniegti skaidrojumi gan par kvalifikāciju, gan par atšķirībām lietās, gan par domāšanas maiņu (piemēram, ka neatļauta kupēšana ir dzīvnieka sakropļošana, tas nav administratīvs pārkāpums).

Jānošķir divas lietas – problēmas tiesiskajā jomā un problēmas piemērošanas jomā. Vēl vajadzētu nošķirt to, kas attiecas tieši uz dzīvnieku aizsardzību abos procesos un kas attiecas uz vispārējo procesuālo kārtību.

Dokumentu noformēšana ir vispārēja problēma gan administratīvo pārkāpumu procesā, gan kriminālprocesā arī citās lietās. Būtiska problēma ir gramatiskā tulkošana – nevar likumā rakstīt aizvien klāt, ja no likuma teksta tāpat ir saprotams.

Dzīvnieku, kurš bijis pie ķēdes, nevar noformēt kā bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušu. Bezpalīdzības stāvoklis attiecas uz gadījumiem, kad dzīvnieks pats kaut kur iekļuvis. Ja dzīvnieks pieķēdēts, sasiets u.t.t. – viņš ir nokļuvis bezpalīdzīgā stāvoklī administratīvā pārkāpuma vai noziedzīga nodarījuma rezultātā. Tās jau ir sekas. Tādos gadījumos dzīvnieku nevar atzīt kā bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušu. Tā ir nepareiza prakse.

Dzīvnieku pavairošana ir problēma. Ieteikums piesaistīt Valsts ieņēmumu dienestu (VID), jo tā ir nelikumīga uzņēmējdarbība. Prakse VID līdzīgās situācijās citās jomās jau ir.

Pašlaik ir laba sadarbība Ģenerālprokuratūrai ar PVD – notiek konsultācijas par administratīvo pārkāpumu un noziedzīgu nodarījumu nošķiršanu.

Veterinārmedicīniskās ekspertīzes nav vajadzīgas katrā lietā – tas ir tāds pats pierādījums kā jebkurš cits. Arī veterinārārsta atzinums ir pietiekams, kas ir eksperta atzinums. Galvenais ir pārliecināties par faktisko situāciju.

Dzīvnieku izņemšana kriminālprocesā saistīta ar obligāto papildsodu kriminālprocesā, kas ieviests no šī gada maija – aizliegumu turēt dzīvnieku.

Procesuālie izdevumi tiek segti neatkarīgi no tā, kāds ir procesa rezultāts (atrasta vainīgā persona, pietiekami pierādījumi, lietas izbeigtas u.c.). Cietušais atlīdzību var saņemt tikai no vainīgās personas – lietās, kur ir vainīgā persona. Ja lieta nav pabeigta ar notiesājošu spriedumu, tad nav no kā piedzīt.

Dzīvnieks kā lieta – īpašuma tiesības nav absolūtas. Tās beidzas tajā brīdī, kad tās aizskar citu personu tiesības. Viens no variantiem priekšlikumam par dzīvnieka īpašo statusu ir precizēt

CL: “īpašuma tiesības uz dzīvnieku ir tiktāl, cik tās neskar dzīvnieka dzīvību, veselību un atbilstošu aprūpi”. Būtībā pašreiz jau pastāv aprobežojumi Dzīvnieku aizsardzības likumā, to var vienīgi precizēt. Dzīvnieks kā justspējīga būtne jau tagad ir Dzīvnieku aizsardzības likuma preambulā.

Jāseko, lai grozījumi nebūtu tikai deklaratīvi. Ir nepieciešams, lai grozījumi ir praktiski un piemērojami.

Uzsāktu kriminālprocesu skaits ir liels – no vienas puses ir labi, ka policija reaģē un uzsāk procesu, no otras puses ir skumji, ka ir daudz cietsirdības gadījumu pret dzīvniekiem. Prokuroru izpratne ir mainījusies sodu piemērošanas jomā.

Nav problēmu uzsākt procesu, problēma ir ātri, kvalitatīvi, efektīvi to izmeklēt. Zemgalē no 18 (astoņpadsmit) procesiem 2 (divi) ir pabeigti, viens izbeigts. Pārējie procesi palikuši kaut kādā stadijā.

Biedrība “Seskumīlis” ļoti seko līdzi visām publiski pieejamām ziņām par seskiem – ir tikai 2 (divas) oficiālas audzētavas, sesku nav tik daudz, tāpēc uzsvāru var likt uz sarunām ar audzētājiem, turētājiem. Tiek veikts audzinošs darbs.

27.oktobrī pāriet trīs gadi, kopš 13.Saeimā ir iesniegti apjomīgi grozījumi Dzīvnieku aizsardzības likumā, kuri diemžēl ir apstājušies (no 2019.gada). Nu būs jauna Saeima, ir jāizvērtē, kas vēl ir aktuāli, kas vairs nav.

No prezentācijas redzams, ka ir panākumi un uzlabojumi. Tomēr ir lietas, ko nav izdevies pa šiem gadiem atrisināt. Nav izdevies panākt regulējumu mīļdzīvnieku pavairotājiem; uzlabot mīļdzīvnieku labturības noteikumus.

Vislielākie izdevumi dzīvnieka glābšanai ir tieši pirmajās dienās. Ja tieši šajos datumos netiek noformēti lēmumi par dzīvnieku, visi izdevumi paliek uz dzīvnieku aizsardzības organizācijas rēķina.

Gadījumos, kur dzīvniekiem nav īpašnieku vai kur dzīvnieks jāsargā no viņa īpašnieka, procesa ietvaros dzīvnieku aizsardzības organizācija būtu atzīstama par cietušo. Vainīgai personai ir pienākums atlīdzināt visus izdevumus, kas tā darbības rezultātā radušies dzīvnieku glābšanas vajadzībām.

Administratīvo pārkāpumu procesā cietušajam jebkurā gadījumā jāvēršas civilprocesuālā kārtībā kaitējuma atlīdzībai.

Apdomāt iespēju par paātrinātu kārtību administratīvo pārkāpumu lietās un krimināllietās, kurās iesaistīti dzīvnieki: pirmkārt, izmaksas – dzīvnieka glabāšana ir dārga; otrkārt, dzīvniekam ilgstoši uzturēties dzīvnieku patversmē arī nav vēlams. Kamēr norit process, dzīvnieka nodošana citai personai (jaunu māju, jauna saimnieka meklēšana) nav iespējama, piespiedu kārtā dzīvnieks ilgstoši jātur patversmē.

Paldies nodibinājuma “dziivniekupolicija.lv” un Latvijas
Juristu biedrības vārdā par dalību diskusijā un viedokļiem.
Esam gatavi turpināt darbu un sadarbību!